

De emoties komen pas uren later vrij, in het hotel

<https://www.trouw.nl/nieuws/de-emoties-komen-pas-uren-later-vrij-in-het-hotel~b13b6496/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

FARO - Het is het verhaal van de onmacht, de weersin, het springen in de modder vanuit een brandende DC-10. Het is ook het verhaal van de angst, die de overlevenden van de vliegcrash in Faro in een wurggreep houdt.

Trouw, 23 december 1992

In het Ibis-hotel, drie kilometer van de luchthaven, duurt de nacht na de ramp maar kort. Er wordt veel gepraat, gerookt en er zijn broodjes en koffie. De wonden zijn talrijk en niet te overzien. Ze lopen uiteen van blauwe plekken en bulten, tot het verdriet over de vrijwel zekere dood van een dierbare.

Het merendeel van de overlevenden in dit hotel wil gehoord worden, geen vragen, geen poespas, zelf zeggen wat je denkt te kunnen zeggen, meer niet. HBO-docente Coby Dijkstra: "Ik ben naar de Molukken geweest met een propellertoestelletje waarvan je dacht, jongens, dit is mijn laatste reis. Maar het ging goed en ik dankte, hoewel niet gelovig, God op mijn blote knieën. En nu, nu je zorgeloos in zo'n grote, veilige kist stapt, gebeurt dit."

Ze hebben kleding gekregen. Trainingspakken, truien, broeken, sokken en pantoffels. Blauw voor de vrouwen, grijs voor de mannen. De Bossche rechtbankpresident mr. G. Andre de la Porte loopt er in rond. Hij was met zijn echtgenote voor een vakantie aan de Algarve in het vliegtuig naar Faro gestapt. "Nu ligt ze in het brandwondencentrum van Lissabon", vertelt hij aangeslagen, maar blij omdat ze nog leeft. "Ze mag niet bewegen, maar misschien dat ze morgen naar Nederland wordt gebracht."

Telefoneren

Slapen doet vrijwel niemand, rusten wel. Voortdurend is er telefoonverkeer van en naar Nederland. Er zijn tranen, die het midden houden tussen verdriet of opluchting.

Coby Dijkstra: "Ik vind Kerstmis niets, zeker niet in Nederland. Veelvraterij en verplichte nummers afwerken. De laatste twee jaar waren mijn ouders bij me. Nu dacht ik: mijn zus is aan de beurt, ik ga met vakantie. Als ik straks terug ga naar Amsterdam willen mijn ouders mij afhalen, zeggen ze. Dat hoeft voor mij niet. Liefst zie ik voorlopig geen mens. Maar ik begrijp het wel."

Als de verdoving van de eerste uren na de ramp is uitgewerkt, dringt het volledige besef van de omvang ervan door en de emoties ontladen zich. Onbekenden zijn ineens vrienden, kameraden tegen wil en dank. Slechts een enkeling doet het zonder troostende woorden, trekt zich terug in een hoekje van het hotelrestaurant. Geen aanspraak is voor sommigen ook een manier.

Maar het leven gaat door. Voor de 60 mensen in het Ibis, wanneer Wim de Wit, vertegenwoordiger van Martinair, hen om half elf 's ochtends toespreekt. Het spijt hem, zegt hij, dat hij onder deze omstandigheden zakelijk moet blijven, maar zijn boodschap is duidelijk. "Wat ons betreft, gaat iedereen zo snel mogelijk naar Nederland."

Psycholoog

Dat is niet voor iedereen makkelijk. "Wie vragen heeft, bang is weer in een vliegtuig te stappen, kan terecht bij de artsen en de psychiaters hier." Geen mens die hardop zegt niet opnieuw in een vliegtuig te stappen, maar De Wit heeft zijn laatste zin nog niet voltooid, of tien, vijftien mensen snellen in zijn richting en bestoken hem en de psycholoog met vragen. Deze juicht die initiatieven alleen maar toe. "Praat erover, maar blijf niet in deze onbekende omgeving achter."

Het hoge woord is eruit. "Terug in een vliegtuig?" Zes mensen zeggen: "Dat nooit weer." Ze willen met een bus naar Nederland, maar 's middags doen de begeleiders nog een poging hen door de douane te loodsen. Het wordt een innerlijk gevecht voor de zes, het verstand zegt ja, het gevoel nee. Wat is wijsheid?

De tocht naar het vliegveld van Faro duurt maar kort. De bus is er binnen tien minuten. En hoezeer het leven zijn loop weer neemt, blijkt als even later de overlevenden van de ramp DC-10 een lange rij wachtenden vormen bij de incheck-balie. Hun aanblik is bijna abnormaal, niet van deze tijd, waarin juist de techniek, het vernuft, zo centraal staan en die het nu zo hebben laten afweten.

Een vrouw met verband rond haar hoofd zit daar, een meisje van een jaar of drie met een gipspootje op haar schoot. Mannen in rolstoelen. Door de vlammenzee geblakerde gezichten. Pleisters, gaas, jodiumplekken, overal. Gebroken sleutelbeenderen, kneuzingen, of domweg 'stijf' door de klap.

Geen bagage ook. Wel blauwe, plastic zakken met zeer spaarzame persoonlijke bezittingen. Elkaar helpen, ondersteunen, met alleen nog maar een doel voor ogen: de vlucht MP 006 naar Amsterdam zo snel als mogelijk voltooien.

Wrak

Navrant is het uitzicht vanuit de vertrekhal. Op enkele honderden meters afstand is frontaal het wrak van de verongelukte DC-10 zichtbaar. Naast de landingsbaan, in de modder, lijkt het brok ellende zich uit schaamte in een sluier van regen te willen verschuilen.

Wat meer naar links rijgt een karavaan van ambulances zich aaneen. Ze stoppen bij de Prins Maurits van Martinair. De Airbus is uitverkoren om de meer ernstig gewonde passagiers, die in het ziekenhuis van Faro waren ondergebracht, naar Nederland te vervoeren. Maandag was er uitzicht op vakantie. Nu gaat de brancard, via een container van Catering Costa Campos, naar de speciaal ingerichte intensive-care-units van de Prins Maurits.

"Ik wil wel", zegt een man, die het tafereel op afstand volgt, "dat in Nederland duidelijk wordt, hoeveel Martinair, de Portugese artsen, de Nederlandse hulpverleners, zelfs de kerken en het Leger des Heils voor ons hebben gedaan." Hij krijgt bijval. Een meisje dat net aspirine vroeg en zich alweer een stuk beter zegt te voelen: "Van die Portugezen kunnen we in Nederland nog een hoop leren. Die zijn nog niet zo verziekt als wij."

Het lange wachten voor de passagiers begint. Uur na uur verstrijkt. Maar eerst moet de Prins Maurits met zijn ernstig gewonden weg. Om tien voor vijf precies neemt de robuuste vogel zijn aanloop, alsof het wrak van de DC-10 daar rechts niet ligt. Even later doet de Airbus met zijn overige passagiers hetzelfde.

Op het platform vragen een Engelse toerist en zijn echtgenote of er vanwege al die camera's iets bijzonders aan de hand is.